

Stručný profil Novgorodské oblasti

Úvod

Novgorodská oblast (NO) leží na severozápadě Východoevropské roviny, administrativně spadá do Severozápadního federálního okruhu (SZFO). Zaujímá plochu 55,3 tis. km². Její geografická poloha je výjimečně příznivá. Region se totiž nachází mezi dvěma hlavními ruskými městy – Moskvou (590 km) a Sankt Petersburgem (180 km). Oblast hraničí s Leningradskou, Pskovskou, Tverskou a Vologodskou oblastí. K 1. lednu 2015 zde žilo 618,7 tis. obyvatel, z nich 70,9% ve městech.

Oblast tvoří 21 rajónů, 10 měst, 22 osad a 272 obcí. Administrativním i průmyslovým centrem oblasti je Velikij Novgorod (220 tis. obyvatel), jedno z nejstarších ruských měst (založené v roce 859), kde se zachoval unikátní komplex památníků staroruské architektury XI. – XVII. století.

Přes Novgorodskou oblast prochází železniční trasa Sankt Petersburg - Moskva, dále dálnice spojující centrum Ruska s Pobaltím, Skandinávií a Běloruskem. Vodní přeprava umožňuje nákladním lodím plavit se do Baltického a Bílého moře a přes řeku Volhu také do Kaspického moře.

Hospodářství

Vedoucím sektorem hospodářství je průmysl, na který připadá 38,8% regionálního hrubého produktu (z toho těžba surovin 0,3%, zpracovatelský průmysl 35,3%, výroba a distribuce energií, plynu a vody 3,2%).

Výrobně-průmyslový komplex oblasti představuje více jak 1700 podniků, z nich 170 lze označit jako velké a střední. Průmysl je soustředěn především v oblastním centru – Velikém Novgorodě (je zde soustředěno 30% podniků oblasti a více jak 50% objemu průmyslové výroby), dále v Borovičích, Staré Russi a Čudovo. Průmyslová výroba NO vzrostla oproti roku 2013 o +9,2%, realizováno bylo zboží v objemu 160,8 mld. rublů.

K nejvýznamnějším oborům zpracovatelského průmyslu patří chemická výroba (ve struktuře průmyslu dosahuje 33,3%), výroba a distribuce energie, plynu a vody (12,8), výroba potravin (10,43%), výroba nekovových minerálních výrobků (9,4%), zpracování dřeva (6,9%). Nejvýznamnějším podnikem oblasti z hlediska odvodů do státního rozpočtu je podnik OAO «Акрон», jenž je výrobcem minerálních hnojiv (dusičných, draselných, fosforových i kombinovaných) s exportem více jak 80% produkce. K dalším významným podnikům náleží OAO «Боровичский комбинат огнеупоров» (výroba žáruvzdorných materiálů pro metalurgii a sklářský průmysl), OAO «123 Авиационный ремонтный завод» (opravárna letadel, leteckých motorů), ООО «Флайдерер» (zpracování dřeva pro IKEA), ООО «Амкор ТП Новгород» (papírenský průmysl), ЗАО «Новгородский металлургический завод» (přepřevládání šrotu s obsahem mědi) a další.

60% území oblasti pokrývají jehličnaté, listnaté a smíšené lesy. NO registruje značné zásoby lehce tavitelných rud (32 mil. m³), ohnivzdorných (118 mil. m³), karbonátové horniny (96 mil. m³), písečné a šterkové rudy (více jak 150 mil. m³). V oblasti se těží rašelina (50 tis. tun ročně), zásob je odhadováno na 1,7 mld. m³. Perspektivním může být těžba diamantů, uhlovodíků a manganu.

Základním druhem nákladní i osobní přepravy je automobilová přeprava. Hustota silnic patří k nejvyšším v Rusku (160 km silnic na 1 tis. km² území), délka představuje 14,6 tis. km. Roční obrat nákladní automobilové přepravy představuje 900 mil. km. V současné době probíhá výstavba rychlostní dálnice spojující Moskvu se Sankt Petersburgem a Veliký Novgorod s přístavem Ust-luga v Leningradské oblasti. Železnice spojují oblast s Pobaltím, Skandinávií a zeměmi SNS. Na tento typ dopravy připadá 1% z celkového objemu přepravy cestujících a 66% objemu přepravy nákladů. Mezi Moskvou a Sankt Petersburgem je provozována vysokorychlostní železnice.

V zemědělství 51% připadá na živočišnou výrobu, 49% na rostlinnou. K 1. prosinci 2014 bylo v oblasti vyprodukováno 104,8 tis. tun masa na porážku v živé váze, 75,3 tis. tun mléka, 192 mil. vajec. Vypěstováno bylo 307,4 tis. tun brambor, 97 tis. tun zeleniny a 38,8 tis. tun obilí. K nejvýznamnějším podnikům agrárního sektoru patří ООО «Новгородский Бекон» (zpracování vepřového masa), АО «Лактис» (zpracování mléka), ЗАО «Гвардеец» (vejce), ООО «Белгранкорм – Великий Новгород» (chov drůbeže).

Zahraniční obchod

Přes Novgorodskou oblast bylo v roce 2014 realizováno jen 1,8% obratu SZFO, přičemž na oblast připadalo 2,3% exportu a 1,3% importu, v peněžním vyjádření tedy 1,9 (obrat), 1,2 (export) a 0,7 mld. USD (import). Oproti roku 2013 ze zahraniční obchod NO zvýšil o +6,5%, export o +2,8% a import o +13,5%.

Novgorodská oblast obchodovala s 85 zeměmi světa. Export představoval v roce 2014 63% z celkového obratu zahraničního obchodu oblasti. Nejvíce své produkce NO vyvezla do USA (17,9% veškerého exportu), dále Číny (16,7%), Brazílie (14,6%), Thajska (8,4%), Finska (8,3%), Belgie (6,1%) a Švédska (3,8%). Naopak nejvíce zboží ve finančním vyjádření se dovezlo z Německa (17,1%), Číny (17,8%), Itálie (10,1%), Indonésie (7,4%), Německa (7,4%) a Francie (6,0%).

K nejvýznamnějším dovozním položkám patřily strojírenské výrobky (stroje a zařízení), produkce chemického průmyslu, výrobky z kamene a plastu, papír, kartón, obuv. V exportu NO naopak dominoval vývoz minerálních hnojiv.

Struktura vývozu a dovozu z/do Novgorodské oblasti 2014 v mil. USD

		Export z NO		Import do NO	
			%		%
01-24	Potravinářské výrobky, zemědělské suroviny (kromě textilního)	14,6	1,2	30,8	4,4
25-27	Minerální výrobky	<0,1	<0,1	6,3	0,9
28-40	Produkce chemického průmyslu, kaučuk	869,8	72,3	95,8	13,6
41-43	Surové kůže a kožky, usně, kožešiny a výrobky z nich	0,0	0,0	13,2	1,9

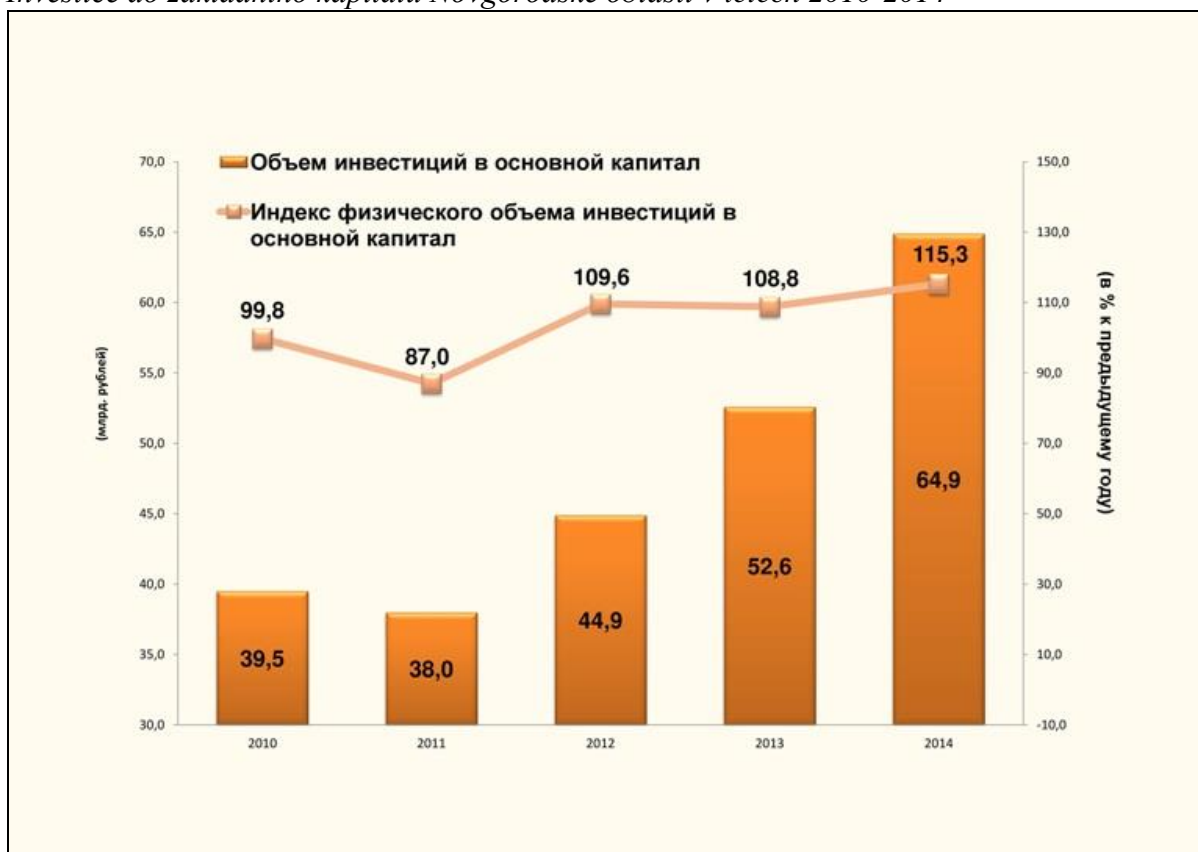
44-49	Dřevo a papírenské výrobky	215,5	17,9	69,4	9,9
50-67	Textil, textilní výrobky a obuv	0,4	<0,1	237,7	33,8
72-83	Kovy a výrobky z nich	74,5	6,2	28,1	4,0
84-90	Stroje, zařízení a dopravní prostředky	6,8	0,6	211,5	30,0
68-71, 91-97	Ostatní výrobky	21,9	1,8	11,2	1,6

Zdroj: Severo-západní celní ředitelství Federální celní služby RF

Investice

V roce 2014 bylo organizacemi různých forem investováno 64,9 mld. rublů do základního kapitálu. Oproti roku 2013 tyto investice vzrostly o +15,3% a Novgorodská oblast zaujala 8. místo v rámci subjektů RF z hlediska nejvyššího přírůstku investic a 1. místo z regionů SZFO.

Investice do základního kapitálu Novgorodské oblasti v letech 2010-2014

Zdroj: Investiční portál Novgorodské oblasti

Ve struktuře dominují investice do dopravy a spojů (jejich podíl dosáhl 46,9% - oproti roku 2013 vzrostly 2,4x což má souvislost s výstavbou dálnice Moskva – Sankt Petersburg), následovány investicemi do průmyslu 31,8% (z toho zpracovatelský 27,3%), operací s nemovitostmi 10,4%, výroby a distribuce energií 4,3%, velkoobchodu a maloobchodu 2,8%, zdravotnictví 1,6%, zemědělství 1,4%, stavebnictví 0,7%.

Objem zahraničních investic v roce 2013 dosáhl v nefinančním sektoru 378,5 mil. USD, z nich 146,8 mil. USD (38,8%) připadalo na přímé investice. K hlavním investorům náležely podniky z Kanady, Nizozemí, Irsko a Německa.

Zahraniční investice do nefinančního sektoru Novgorodské oblasti v letech 2008-2013

2008	2009	2010	2011	2012	2013
371,8	378,2	533,0	384,5	477,5	378,5

Zdroj: Investiční portál Novgorodské oblasti

V roce 2014 v oblasti působilo 167 velkých a středních podniků se zahraničním kapitálem. Jejich obrat dosáhl 105,4 mld. rublů, což představuje podíl 36,9% z obrátu všech podniků oblasti tohoto typu.

K nejvýznamnějším legislativním aktům, které regulují investice v oblasti je *Zákon č. 29-03 ze dne 11.06.1998* (aktualizován 26.09.2014) „*O investiční činnosti v Novgorodské oblasti a ochraně práv investorů*“¹. Subjekty, které realizují investiční projekty odsouhlasené *Vládou Novgorodské oblasti*, mohou při splnění požadavků očekávat úlevy v podobě osvobození daně z majetku, snížení daně ze zisku (do rozpočtu oblasti) na 13,5%, snížení dopravní daně o 50% ze stanovené sazby. V případě registrace společnosti v některém z 5ti vybraných okresů je investorovi kompenzována část nákladů spojených s realizací zboží (prací a služeb) ve výši 83,3% daně ze zisku. Municipální administrace navíc mohou investorovi poskytnout úlevy z pozemkové daně, případně snížit nájem půdy.

Investor, žádající o investiční pobídky se musí obrátit na *Vládu Novgorodské oblasti* s předepsanými dokumenty. *Vláda* následně v dvouměsíční lhůtě rozhodne o souhlasu či nesouhlasu s poskytnutím preferencí. Na základě metodologie je propočítána návratnost investice pro stanovení lhůty, po kterou budou daňové pobídky platit.

Problematiku Partnerství veřejného a soukromého sektoru (PPP) reguluje *Zákon č. 973 ze dne 05.05.2011* (aktualizován v letech 2011 a 2013)².

Aktuální přehled investičních projektů oblasti je dostupný na stránkách Investičního portálu Novgorodské oblasti³.

Bilaterální vztahy v hospodářské oblasti

Vztahy mezi ČR a NO nejsou ucelené, mají spíše sporadický charakter. Jak je patrné z příložené statistiky, zahraniční obchod s Novgorodskou oblastí není vysoký. V roce 2014 představoval pouhých 5,2 mil. USD, z nichž 4,5 mil. USD připadalo na český export.

Zahraniční obchod zbožím RF, SZFO a Novgorodské oblasti s ČR v mil. USD

	2010	2011	2012	2013	2014	6/2015	2016
obrat zahraničního obchodu zbožím celkem, s ČR							
RF celkem	625978	822477	841998	842233	785587		
RF s ČR	8418,6	9952,3	10279,6	11301,0	10059,5		
podíl ČR	1,3%	1,2%	1,2%	1,3%	1,3%		
SZFO celkem	77054	110291	109104	103526	105620		

¹ http://economy.novreg.ru/upload/docs/ru/dokumenty/zakon_29.pdf.

² http://economy.novreg.ru/upload/docs/ru/dokumenty/zakon_973.pdf.

³ <http://economy.novreg.ru/predlozheniya>.

<u>SZFO s ČR</u>	<u>1180,9</u>	<u>1737,4</u>	<u>2077,4</u>	<u>2172,1</u>	<u>1453,3</u>		
podíl ČR	1,5%	1,6%	1,9%	2,1%	1,4%		
podíl SZFO na ZO	14,0%	17,5%	20,2%	19,2%	14,4%		
ČR s RF	1471,1	1894,3	1851,7	1790,0	1907,7		
Novgorod. o. celkem	<u>1,5</u>	<u>2,6</u>	<u>4,8</u>	<u>3,4</u>	<u>5,2</u>		
<u>Novgorod. o. s ČR</u>	0,1%	0,1%	0,3%	0,2%	<0,1%		
podíl ČR	<0,1%	<0,1%	<0,1%	<0,1%	<0,1%		
podíl NO na ZO ČR							
s RF							
z toho ruský dovoz, český export							
RF celkem	228911	305760	317263	314967	287889		
RF s ČR	2918,4	4503,6	4925,4	5317,7	4898,0		
podíl ČR	1,3%	1,5%	1,6%	1,7%	1,7%		
SZFO celkem	39858,0	54655,2	57033,5	55586,6	52874,0		
<u>SZFO s ČR</u>	<u>391,6</u>	<u>610,9</u>	<u>611,3</u>	<u>625,2</u>	<u>670,6</u>		
podíl ČR	1,0%	1,1%	1,1%	1,1%	1,2%		
podíl SZFO na CZ	13,4%	13,6%	12,4%	11,8%	13,6%		
exportu	444,8	576,9	589,9	620,0	704,1		
Novgorod. o. celkem	<u>0,3</u>	<u>1,7</u>	<u>4,5</u>	<u>2,9</u>	<u>4,5</u>	<u>1,7</u>	
<u>Novgorod. o. s ČR</u>	0,1%	0,3%	0,8%	0,5%	0,6%		
podíl ČR	<0,0%	<0,0%	0,1%	0,1%	0,1%		
podíl NO na CZ							
exportu							
z toho ruský vývoz, import do ČR							
RF celkem	397067	516717	524735	527266	497698		
RF s ČR	5500,2	5448,7	5354,2	5983,3	5161,5		
podíl ČR	1,4%	1,0%	1,0%	1,1%	1,0%		
SZFO celkem	37196,5	55636,3	52071,5	47940,2	52746,1		
<u>SZFO s ČR</u>	<u>789,3</u>	<u>1126,5</u>	<u>1466,1</u>	<u>1546,9</u>	<u>782,7</u>		
podíl ČR	2,1%	2,0%	2,8%	3,2%	1,5%		
podíl SZFO na CZ	14,4%	20,7%	27,4%	25,9%	14,1%		
dovozu	1026,3	1317,4	1261,8	1170,0	1203,6		
Novgorod. o. celkem	<u>1,2</u>	<u>0,9</u>	<u>0,3</u>	<u>0,5</u>	<u>0,7</u>	<u>0,1</u>	
<u>Novgorod. o. s ČR</u>	0,1%	0,1%	<0,1%	<0,1%	<0,1%		
podíl ČR	<0,1%	<0,1%	<0,1%	<0,1%	<0,1%		
podíl NO na CZ							
dovozu							
saldo ČR							
RF s ČR	-2581,8	-945,1	-428,8	-665,6	-263,5		
SZFO s ČR	-397,7	-515,6	-854,8	-921,7	-112,1		
Novgorod. o. s ČR	-0,9	+0,8	<u>+4,2</u>	+2,4	+3,8		

Zdroj: Severo-západní celní ředitelství Federální celní služby RF

Struktura českého dovozu a vývozu z/do Novgorodské oblasti v 1 pol. 2015 nad 500 tis. USD

		Dovoz z NO			Vývoz do NO		
		tis.	% *	% **	tis.	% *	% **
73	Výrobky ze železa nebo oceli				517,0	31,1	0,2

Zdroj: Severo-západní celní ředitelství Federální celní služby RF

Poznámky:

** podíl na celkovém českém vývozu/dovozu z/do Novgorodské oblasti;*

*** podíl na celkovém zahraničního vývozu/dovozu Novgorodské oblasti.*